

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 272/09-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. septembra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., R., zastúpeného advokátom JUDr. I. H., T., ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva konať pred súdom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a základného práva na to, aby súdy konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Piešťany sp. zn. 4 C 147/2008 z 2. júna 2008 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 9 Co 291/2008 z 27. februára 2009, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. júna 2009 faxom a 11. júna 2009 poštou doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva konať pred súdom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) a základného práva na to, aby súdy konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 2 ods. 2 ústavy uznesením Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 C 147/2008 z 2. júna 2008 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 291/2008 z 27. februára 2009 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom súdneho konania o vrátenie daru (v konečnom znení žaloby sa domáhal vypratania nehnuteľnosti), pričom jeho žaloba bola v merite veci v celom rozsahu právoplatne zamietnutá. Pokiaľ ide o jeho povinnosť nahradiť úspešnej žalovanej trovy konania, odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o trovách konania a v tejto časti mu vec vrátil na ďalšie konanie. Uznesením okresného súdu, proti ktorému smerovala jeho sťažnosť, bol sťažovateľ zaviazaný nahradiť žalovanej trovy konania v sume 117 505,68 Sk. Na odvolanie sťažovateľa odvolací krajský súd napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil a zaviazal sťažovateľa nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania vo výške 147,38 €.

3. Na odôvodnenie sťažnosti sťažovateľ ďalej v podstatnom uviedol: *«Okresný súd... v uznesení... vychádzal z rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 11 Co 2/2007-166 zo dňa*

9. 5. 2007 s tým, že podľa jeho názoru doplnil dokazovanie o potrebné doklady pre rozhodnutie o trovách konania tak, že vyzval právnu zástupkyňu žalovanej, aby predložila ocenenie predmetu konania podľa § 7 ods. 1 veta posledná zákona č. 71/1992 Zb... Na základe tejto výzvy predložila dňa 19. 9. 2007 právna zástupkyňa odborné stanovisko vypracované znalcom Ing. A. Š., v ktorom bola stanovená hodnota rodinného domu 1.800.000,- Sk a hodnota pozemkov spolu 628.992,- Sk. Na výzvu súdu následne znalec upravil cenu na sumu 2.186.092,80,- Sk. Už tento postup znalca vzbudzuje pochybnosti o správnosti ním predloženého odborného stanoviska. Napriek uvedenej skutočnosti sám súd dokonca si prisvojil právo konštatovať, že pri svojom rozhodovaní bolo potrebné ustáliť tarifnú hodnotu veci, pričom tak urobil podľa odborného vyjadrenia znalca Ing. A. S., o pravdivosti ktorého nemal „súd dôvod pochybovať“. Okresný súd... sťažovateľa (ktorý práve, že bol v postavení navrhovateľa mal podľa nášho názoru dokladovať všeobecnú hodnotu sporu) ako účastníka konania a navrhovateľa vôbec nevyzval, aby sa k predmetnému „odbornému stanovisku“ vyjadril, čo je o to zarážajúcejšie, že predmetné nehnuteľnosti... užíva výlučne navrhovateľ a „odborné stanovisko“ bolo vyhotovené bez toho, že by znalec nehnuteľnosť riadne obhliadol...

Odhlíadnuc od uvedených skutočností, poukazujeme na ustanovenie § 7 ods. 1 veta posledná zákona č. 71/1992 Zb. (z ktorého údajne vychádzalo aj... uznesenie okresného súdu...) ktoré uvádza cit. „Ak je základom poplatku cena nehnuteľnosti, touto cenou sa rozumie cena zistená podľa osobitných predpisov. 5)“ Odkaz vo vyhláske týkajúci sa tohto ustanovenia poukazuje na Vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku (ďalej len vyhláška). § 4 ods. 1 vyhlášky cit. „Všeobecnú hodnotu majetku podniku alebo iného majetku stanoví znalec príslušného odboru podľa tejto vyhlášky formou znaleckého posudku.“ Ako teda vyplýva z cit. ustanovení zákona a vyhlášky mal byť v uvedenej veci vypracovaný znalecký posudok – nepostačuje teda akési formálne odborné stanovisko – a okresný súd mal v danej veci ustanoviť znalca, čo sa však neudialo... Poukazujeme taktiež na skutočnosť, že uznesenie vydal a celé konanie viedol vyšší súdny úradník okresného súdu... a zároveň na skutočnosť, že v súvislosti s odborným stanoviskom teda napádame aj výšku súdom priznaných trov konania (trov právneho zastúpenia) a to čo do výšky (vychádzal z nesprávneho všeobecnej hodnoty majetku – predmetu sporu) ako aj čo do počtu účelne

vynaložených úkonov celého konania (pred okresným súdom a aj odvolacím súdom), nakoľko okresný súd priznal okrem iného v odvolacom konaní aj úkon za ďalšiu poradu s klientom dňa 31. 1. 2006 napriek tomu, že žalovaná rozhodnutie prvého stupňa nenapadla.

V tejto súvislosti považujeme za porušenie základných práv a slobôd aj samotné... uznesenie krajského súdu..., ktorým bolo potvrdené napadnuté uznesenie okresného súdu... a to okrem dôvodov uvedených v predchádzajúcej časti sťažnosti aj z dôvodu, že krajský súd, tak ako sa uvádza v odôvodnení uznesenia, sa zaoberal iba časťou odvolania týkajúcou sa už samotného priznania trov konania – právneho zastúpenia odvolávajúc sa na ustanovenie § 142 O. s. p. a nasl., ale paradoxne sa nezaoberal tou časťou odvolania, týkajúcou sa stanovenia všeobecnej ceny predmetu sporu a teda skutočnosťou, že navrhovateľ – sťažovateľ napadol predovšetkým túto skutočnosť ako aj skutočnosť, že boli porušené jeho procesné a ústavné práva.»

4. V ďalšom texte sťažnosti sťažovateľ podrobne poukazuje na práva, ktoré mu garantuje ústava, listina, dohovor a medzinárodný pakt a judikatúra ústavného súdu, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a štrasburských orgánov ochrany práv. V závere uvádza „stručný súhrn podstaty sťažnosti“ takto: „Na základe objektívnych skutočností a faktov, ktoré sú uvedené v predchádzajúcich častiach tejto sťažnosti, je sťažovateľ presvedčený, že druhostupňové rozhodnutie krajského súdu... a prvostupňové rozhodnutie okresného súdu... trpia závažnými a neospravedliteľnými nedostatkami, lebo jednak celkom zjavne nie sú riadne odôvodnené v rozsahu predpísanom zákonom, ale zároveň vychádzajú zo skreslených a povrchných právnych záverov, ktoré pri posudzovaní a riešení sťažovateľovej súdnej kauzy nerešpektovali ustálenú súdnu judikatúru a ani princíp rovnosti pred súdom pri interpretácii a aplikácii zákonných ustanovení na rovnaké alebo analogické situácie. Pritom druhostupňový súd a aj prvostupňový súd pri interpretácii a aplikácii relevantných zákonných ustanovení (§ 7 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. a § 4 Vyhlášky č. 492/2004 Z. z.) postupovali diskriminačne voči sťažovateľovi... Tieto principiálne nedostatky zapríčinili, že druhostupňové rozhodnutie a aj prvostupňové rozhodnutie sú ústavne nekonformné, ba až arbitrárne, pretože nimi boli hrubo porušené základné práva sťažovateľa, ktoré sú pre účastníkov súdnych konaní garantované ústavnoprávne

i medzinárodnoprávne. Predovšetkým bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu..., základné právo sťažovateľa na to, aby súdy konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon..., základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie..., ktorých súčasťou je nepochybne tiež právo na náležité odôvodnenie súdnych rozhodnutí a právo na rovnosť všetkých účastníkov v konaní pred súdom, a to z hľadiska rovnosti pred zákonom, princípov právnej istoty a tiež zákazu diskriminácie pri posudzovaní a riešení rovnakých alebo analogických skutkových a právnych situácií (teda zákazu diskriminácie pri interpretácii a aplikácii právnych predpisov v rovnakých alebo analogických situáciách)...“

5. V petite sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Druhostupňovým uznesením odvolacieho krajského súdu... v spojení s prvostupňovým rozhodnutím okresného súdu... a konaním, ktoré predchádzalo vydaniu týchto rozsudkov, bol sťažovateľ poškodený tým, že bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu (ktoré garantuje čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd), základné právo konať pred súdom (ktoré garantuje čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a základné právo na spravodlivé súdne konanie (ktoré garantuje čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach), základné právo sťažovateľa na to, aby súdy konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (ktoré garantuje čl. 2 ods. 2 Ústavy SR).

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie odvolacieho krajského súdu... a prvostupňové uznesenie okresného súdu... a vec vracia okresnému súdu..., aby o nej znovu konal a rozhodol.“

Sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vydanie dočasného opatrenia, ktorým by bola odložená vykonateľnosť uznesenia krajského súdu v spojení s uznesením okresného súdu.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa každý môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Obdobný obsah práva na súdnu ochranu priznáva každému aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Obdobné práva garantuje aj čl. 38 ods. 2 listiny.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom. Obdobný obsah práva na spravodlivé súdne konanie priznáva každému čl. 14 ods. 1 medzinárodného paktu.

7. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Cieľom predbežného prerokovania každého návrhu (vrátane sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd podľa ústavy) je rozhodnúť

o prijatí návrhu na ďalšie konanie alebo o jeho odmietnutí, a teda o vylúčení z ďalšieho konania pred ústavným súdom zo zákonom ustanovených dôvodov. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely – prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). K organizácii súdnej moci ústavný súd okrem iného uviedol, že ide o dva samostatné, navzájom jeden od druhého nezávislé, procesne uzavreté systémy výkonu súdnictva, pre každý z nich s osobitne vymedzeným poslaním a osobitnou rozhodovacou právomocou (II. ÚS 1/95). Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie však zákonnosti. Naopak, všeobecné súdy sú povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Ako už opakovane uviedol ústavný súd (napr. II. ÚS 13/01, I. ÚS 241/07, I. ÚS 393/08), ochrana ústavou, prípadne dohovorom garantovaných práv a slobôd (resp. ústavnosti ako takej) nie je zverená len ústavnému súdu, ale aj všeobecným súdom, ktorých sudcovia sú pri rozhodovaní viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 ústavy a zákonom (čl. 144 ods. 1 ústavy).

9. V súvislosti so sťažnosťami namietajúcimi porušenie základných práv a slobôd rozhodnutiami všeobecných súdov už ústavný súd opakovane uviedol, že jeho úloha pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov súdnej interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

10. Rozhodovanie všeobecných súdov o trovách konania nepochybne spadá pod rámec ustanovený čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj príslušnými ustanoveniami relevantných medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách. Z uvedeného je preto zrejmé, že právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie je garantované účastníkovi súdneho konania aj v procese rozhodovania o trovách konania (mutatis mutandis II. ÚS 56/05). S ohľadom na už uvedené však ústavný súd môže zasahovať do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov týkajúcej sa trov konania len vtedy, ak by závery všeobecných súdov zahŕňali črty svojvôle a interpretácia a aplikácia príslušných právnych noriem by prestavovala extrémne vybočenie z pravidiel občianskeho súdneho konania (mutatis mutandis IV. ÚS 248/08).

11. Podstata sťažnostných námietok sťažovateľa spočíva v tom, že podľa jeho názoru uznesenie okresného súdu, ako aj uznesenie krajského súdu (i) celkom zjavne nie sú odôvodnené zákonným spôsobom, (ii) vychádzajú zo skreslených a povrchných právnych záverov, (iii) sú ústavne nekonformné, ba až arbitrárne, a z týchto dôvodov zasahujú do jeho práv. Z obsahového hľadiska sťažovateľ rozhodnutiam všeobecných súdov vytýka to, že pri zistení hodnoty predmetu sporu na účely rozhodovania o náhrade trov vychádzali z odborného stanoviska znalca predloženého advokátkou protistrany, pričom podľa jeho názoru si okresný súd mal na účely zistenia hodnoty predmetu sporu dať vyhotoviť znalecký posudok. Zároveň v sťažnosti napáda aj nesprávnosť priznania trov právneho zastúpenia za niektoré úkony právnej pomoci.

III.

12. Pokiaľ ide o sťažovateľom napadnuté uznesenie okresného súdu, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že na prerokovanie a meritórne rozhodnutie o sťažnosti v tejto časti nemá právomoc. Ako totiž vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu v prípade namietaného porušenia základných práv a slobôd (ľudských práv a základných slobôd) je iba subsidiárna, t. j. ústavný súd poskytuje ochranu len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd (vrátane práva na súdnu a inú právnu ochranu a súvisiacich práv) nerozhoduje iný súd. Iným súdom je pritom všeobecný súd, ktorý v rámci svojej ústavou a zákonom zverenej právomoci môže poskytnúť sťažovateľovi ochranu pred namietaným porušením jeho práv a slobôd. Ak takýto súd existuje, jeho právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ktorý z tohto dôvodu nemôže sťažnosť prijať na ďalšie konanie a meritórne o nej rozhodnúť (mutatis mutandis II. ÚS 130/02, III. ÚS 152/03). Právomoc preskúmať napadnuté uznesenie okresného súdu mal v rámci riadneho inštančného postupu krajský súd, ktorý na podklade riadneho opravného prostriedku sťažovateľa rozhodoval a o jeho odvolaní rozhodol tak, že napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Preto ústavný súd v zmysle princípu subsidiarity nemá právomoc preskúmať uznesenie okresného súdu v konaní o sťažnosti namietajúcej porušenie základných práv a slobôd týmto rozhodnutím a táto skutočnosť bola zároveň dôvodom na odmietnutie sťažnosti v tejto časti.

13. V právomoci ústavného súdu tak ostalo výlučne posúdenie, či uznesením krajského súdu mohlo dôjsť k zásahu do označených práv sťažovateľa, čo by odôvodňovalo prijatie sťažnosti na ďalšie konanie a jej následné meritórne prerokovanie a rozhodnutie.

14. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia potom, ako poukázal na odôvodnenie uznesenia okresného súdu, dôvody a obsah odvolania, vyjadrenie žalovanej k odvolaniu, v podstatnom na vlastné odôvodnenie uznesenia uviedol:

„Pri rozhodovaní o náhrade trov konania súd musí prihliadať k pomeru úspechu účastníkov v konaní. Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, prizná súd náhradu trov, ktoré potreboval na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, alebo vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Zásadu pomeru úspechu účastníkov vo veci uplatňuje súd v zmysle ustanovenia § 142 O. s. p. V súdenom prípade pomer úspechu účastníkov konania bol jednoznačný, keď návrh navrhovateľa bol zamietnutý a odporkyňa tak bola úspešná vo výške 100 %. Súd prvého stupňa správne teda postupoval, keď odporkyni ako úspešnej priznal náhradu trov tohto konania v plnej výške.

Porovnávajúc priznanú náhradu trov konania odporkyni podľa napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa s vykonanými úkonmi právnej zástupkyne odporkyne v tomto konaní, ako aj so špecifikáciou náhrady trov konania, predloženej právnou zástupkyňou odporkyne, odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa priznal odporkyni náhradu právneho zastúpenia len v prípadoch, kedy právne zastúpenie odporkyne bolo opodstatnené a bolo nevyhnutné na účelné bránenie jej práva.

Z týchto dôvodov sa odvolací súd stotožnil s odôvodnením napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

S poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. odvolací bližšie svoje rozhodnutie neodôvodňuje.

Odporkyňa bola v odvolacom konaní úspešná, preto jej odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania, keď trovy odvolacieho konania spočívajú v jednom úkone právnej pomoci vo výške 4.250,- Sk a 1 x paušál v sume 190,- Sk, teda celkom vo výške 4.440,- Sk, čo je vo vyjadrení platnej meny 147 eur 38 centov.“

15. Keďže odvolací krajský súd sa v predmetnom uznesení stotožnil s odôvodnením uznesenia okresného súdu a vychádzajúc z § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) svoje rozhodnutie bližšie neodôvodňoval, ústavný súd sa oboznámil aj s uznesením okresného súdu a s jeho odôvodnením. Okresný súd v odôvodnení uznesenia poukázal na predchádzajúci priebeh konania vo veci samej, zisťovanie hodnoty predmetu

konania, vyčíslenie trov konania právnu zástupkyňou žalovanej a na zákonné ustanovenia týkajúce sa trov konania. Ďalej v odôvodnení uznesenia uviedol:

„V sporovom konaní vychádza súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania predovšetkým zo zásady zodpovednosti za výsledok konania a náhradu trov konania priznáva účastníkom podľa pomeru úspechu vo veci, ktorú zásadu vyjadruje § 142 O. s. p. Výnimky z tejto zásady vyjadrujú ustanovenia § 143 – 147 O. s. p.

Keďže aj v tomto prípade išlo o sporové konanie, rozhodol súd o náhrade trov konania podľa zásady zodpovednosti za výsledok konania v zmysle § 142 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 3 O. s. p. tak, že v konaní neúspešného žalobcu zaviazal zaplatiť v konaní plne úspešnej žalovanej náhradu trov prvostupňového ako aj odvolacieho konania, ktoré účelne vynaložila na bránenie práva.

Trovy konania žalovanej tvoria hotové výdavky za odborné stanovisko znalca a odmena za zastupovanie právnu zástupkyňou JUDr. D. S.

Pre výpočet odmeny právnej zástupkyne žalovanej bolo rozhodujúce ustáliť tarifnú hodnotu veci. V konaní o vrátenie daru treba podľa ustálenej súdnej praxe za tarifnú hodnotu veci považovať cenu daru, ktorého vrátenia sa žalobca domáha a to v čase začatia poskytovania právnej služby, t. j. ku dňu 06. 12. 2004. Podľa odborného vyjadrenia znalca Ing. A. S., o pravdivosti ktorého nemal súd dôvod pochybovať, bola hodnota predmetných nehnuteľností k 06. 12. 2004 vyčíslená na sumu 2.186.092,80 Sk. Hodnota daru tak predstavuje 1/2 z hodnoty predmetných nehnuteľností, t. j. sumu 1.093.046,40 Sk.“

Z takto zistenej ceny predmetu konania potom okresný súd vychádzal pri určení odmeny za jednotlivé úkony právnej pomoci, pričom po poukaze na relevantné ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov účinnej do 31. decembra 2004 a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov účinnej od 1. januára 2005 (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), položkovito rozpísal jednotlivé úkony, za ktoré priznal úspešnej žalovanej náhradu trov konania. Taktiež uviedol, za ktoré úkony právnej zástupkyne a z akých dôvodov žalovanej nepriznal náhradu trov, pričom vychádzal z právneho názoru

zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu. Rovnakú pozornosť venoval okresný súd aj odôvodneniu náhrady trov konania v časti priznanej náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času.

16. Z odôvodnenia sťažnosťou napadnutého uznesenia krajského súdu (vychádzajúc aj z dôvodov uvedených v odôvodnení uznesenia okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil) podľa názoru ústavného súdu jasne a zrozumiteľne vyplývajú dôvody, pre ktoré krajský súd rozhodol tak, ako rozhodol, a potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne. V uznesení krajského súdu teda ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Pokiaľ teda ide o namietaný zásah do práv sťažovateľa, ústavný súd uzatvára, že uznesenie krajského súdu je vnútorne logické, nie je prejavom aplikačnej a interpretačnej svojvôle konajúceho všeobecného súdu, nie je arbitrárne a zrozumiteľným spôsobom dáva odpoveď na otázku, prečo krajský súd rozhodol tak, ako rozhodol. Podľa ústavného súdu právna argumentácia všeobecných súdov vo veci sťažovateľa rozumne vychádza zo zásady úspechu v konaní a pochybenie ústavnej relevancie nezistil ústavný súd ani v súvislosti s ustálením hodnoty predmetu konania a výpočtom trov konania.

17. Napriek tomu, že v zásade ústavnému súdu neprislúcha rozvíjať alebo dopĺňať právne závery všeobecných súdov, v záujme presvedčivosti tohto uznesenia a reagujúc na námietky sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti ústavný súd stručne uvádza:

17.A K námietke sťažovateľa, že konajúci súd mal na zistenie ceny predmetu konania nariadiť znalecké dokazovanie a nemal sa uspokojiť s odborným stanoviskom znalca predloženým advokátkou žalovanej, ústavný súd uvádza:

Sťažovateľ sa nesprávne domnieva, že povinnosťou súdu pri zisťovaní ceny predmetu konania pre účely výpočtu odmeny za úkony právnej pomoci je postupovať podľa § 7 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a § 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku v znení neskorších predpisov.

Tieto právne normy sa totiž vzťahujú na zisťovanie hodnoty predmetu konania pre účely určenia základu súdneho poplatku (a následne samotného súdneho poplatku), a nie pre účely výpočtu trov právneho zastúpenia ako zložky trov konania. Všeobecný súd pri priznávaní trov právneho zastúpenia advokátom vychádza zo sadzobníkov, čím sa rozumejú už spomenuté vyhlášky o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Nebolo teda povinnosťou konajúceho všeobecného súdu nariadiť znalecké dokazovanie na zistenie hodnoty predmetu konania pre účely výpočtu trov právneho zastúpenia (navyše podľa ústavného súdu takýto postup by v okolnostiach prípadu ani nebol hospodárny a mohol by viesť k priet'ahom v konaní). Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v tomto smere rovnako pochybili aj všeobecné súdy – okresný súd, keď odôvodnil zisťovanie ceny predmetu konania postupom podľa § 7 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch, a krajský súd, keď sa aj s takýmto odôvodnením stotožnil. Takéto pochybenie však v prípade sťažovateľa nemôže mať žiadnu ústavnú relevanciu.

17.B Rovnako ústavnú relevanciu nemá ani skutočnosť, že všeobecný súd požiadal o ocenenie predmetu konania právnu zástupkyňu žalovanej. Predovšetkým sťažovateľ mal vedomosť, že krajský súd rozsudkom sp. zn. 11 Co 2/2007 z 9. mája 2007 potvrdil rozsudok okresného súdu z 31. marca 2005 vo veci samej a zrušil rozsudok vo výroku o náhrade trov konania. Rovnako mal vedomosť o tom, že dôvodom bol okrem iného aj nesúhlas krajského súdu s určením ceny predmetu konania, avšak krajský súd v odôvodnení rozsudku v tejto časti nevyslovil právny záver, že povinnosťou okresného súdu v ďalšom konaní bude nariadiť znalecké dokazovanie v naznačenom smere. Krajský súd vytkol okresnému súdu skutočnosť, že vychádzal z tvrdení advokátky žalovanej podloženej správami realitných kancelárií, a nie celkom zohľadnil, že predmetom konania bol len spoluvlastnícky podiel (1/2), a nie celá nehnuteľnosť. Sťažovateľovi v duchu zásady *vigilantibus iura* (bdelým patrí právo) nič nebránilo, aby súc si vedomý ďalšieho postupu okresného súdu (vychádzajúc zo zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu), sám predložil ocenenie ceny predmetu konania akýmkoľvek relevantným a súdom akceptovateľným spôsobom. Ak následne okresný súd pri zisťovaní ceny predmetu konania vychádzal z odborného stanoviska znalca, ústavný súd takýto postup nepovažuje za nezákonný a už vôbec nie za ústavne nekonformný. S ohľadom na už uvedené totiž nebolo zákonnou povinnosťou okresného súdu nariadiť znalecké

dokazovanie (a nevyplývalo to ani z právneho názoru krajského súdu) a odborné stanovisko vypracoval znalec ako osoba odborne spôsobilá na jeho vyhotovenie. Skutočnosť, že znalec následne upravoval cenu nehnuteľnosti (čo u sťažovateľa vzbudzuje pochybnosti), bola dôsledkom potreby stanoviť cenu nehnuteľnosti ku dňu začatia poskytovania právnych služieb (§ 10 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.), a nie ku dňu vyhotovenia odborného stanoviska.

17.C Napokon žiadnu ústavnú relevanciu nemá ani námietka sťažovateľa, že okresný súd nemal priznať žalovanej náhradu trov právneho zastúpenia za úkon právnej pomoci – ďalšia porada s klientom 31. januára 2006, pretože „*žalovaná rozhodnutie (súdu) prvého stupňa nenapadla*“. Všeobecné súdy tento úkon právnej pomoci posúdili v súlade s § 14 ods. 1 písm. b) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ako účelný z hľadiska bránenia práva žalovanej a odmenu za tento úkon priznali. Ústavnému súdu neprislúcha na tomto závere nič meniť.

18. Z týchto dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je odôvodnené zákonným spôsobom (§ 169 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 2 OSP) a v žiadnom prípade nemôže byť posudzované ako ústavne nekonformné, svojvoľné či arbitrárne a z týchto dôvodov zasahujúce do označených sťažovateľových práv. K námietke sťažovateľa o porušení jeho „*základného práva na to, aby súdy konali iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon podľa čl. 2 ods. 2 ústavy*“, ústavný súd stručne uvádza:

Ústavná povinnosť súdu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 2 ods. 2 ústavy nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy, a preto ústavný súd nemôže samostatne vysloviť porušenie tohto „práva“. Vysloviť porušenie čl. 2 ods. 2 ústavy môže ústavný súd len v spojení s porušením niektorého zo základných práv a slobôd podľa druhej hlavy ústavy, prípadne podľa kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy (napr. dohovor).

19. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec

dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 426/08). Preto bola sťažnosť v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

20. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní, neprichádzalo do úvahy rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (zrušenie uznesenia krajského súdu, vrátenie veci na ďalšie konanie). Keďže sťažnosť bola odmietnutá, ústavný súd o navrhovanom dočasnom opatrení nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. septembra 2009